

діяльності підприємств зумовлена як характером розміщення його експортоорієнтованих об'єктів, так і наявністю регіональних особливостей організації експорту-імпорту товарів та послуг.

Нарощення експортного потенціалу поряд з вирішенням внутрішньогосподарських проблем шляхом активного використання зовнішньоекономічної діяльності може бути досягнуто за рахунок: державної регіональної програми підтримки технічного і наукомісткого експорту; створення системи пільгового кредитування експорту на конкурсній основі; системи страхування експортних кредитів; стимулювання фінансового лізингу; організації ефективної взаємодії державних органів виконавчої влади з виробниками й експортерами; створення сприятливих умов для впровадження іноземних технологій; цілеспрямованого формування експортоорієнтованих галузей промисловості, здатних забезпечити експорт готової продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальчинський А.С. Суперечності реформ у контексті цивілізаційного процесу. – К., 2007.
2. Лук'яненко Д.Г., Білошапка В.А. Концепція інвестиційних полів в аналізі впливу іноземного капіталу на розвиток виробничо-експортного потенціалу. – К.: КНЕУ, 2007.
3. Thompson A. A., Strickland A. J. Strategic Management: Concept and cases. – Plano, Texas: Business Publication, 2006.
4. Буряк П. Державна підтримка інвестиційних процесів в Україні та країнах ЄС // Вісн. ТАНГ. – 2007. – №10 (спец. вип.). – с. 258–267.
5. Mintzberg H. The Strategy concept // Journal of Strategic management. – 2004.– v. 12. – р. 463–466.

Надійшла 25.11.2009

УДК 330.131.7

ВЗАЄМОДІЯ РІВНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

А.Ю.СЕРБЕНІВСЬКА

Київський національний університет технологій та дизайну

Інноваційний розвиток є визначальним чинником зростання ефективності діяльності підприємства, підвищення якості продукції, економічного і вигідного використання природних ресурсів, запобігання екологічним наслідкам індустріалізації. Лише за умови досягнення високого рівня інноваційної діяльності підприємств економіка країни зможе включитися в світовий процес економічного розвитку

Гостра необхідність переходу України до інноваційної моделі розвитку, інтеграції в світовий науково-технічний та геополітичний простір вимагає залучення для виконання цього завдання всіх важелів економічної політики.

Об'єкти та методи дослідження

Різка загострення критичних проблем забезпечення науково-технічного та інноваційного розвитку держави визначає нагальну необхідність якнайшвидшого впровадження комплексу

першочергових заходів, спрямованих на усунення системних недоліків у забезпеченні, формуванні, реалізації та управлінні інноваційною діяльністю, що спонукало до дослідження взаємодії рівнів державного управління інноваційною діяльністю в Україні.

Постановка завдання

Державна підтримка науки й інновацій повинна трансформуватися у всеосяжний комплекс заходів по забезпеченню цілісності та стійкості інноваційного організму. Державні структури виробляють більш потужні механізми стимулювання для об'єднання зусиль різних секторів економіки й суспільства, зокрема для реалізації національних інноваційних стратегій, створення й практичного використання нових ефективних технологій. У зв'язку з цим формування ґрунтовної нормативно-правової законодавчої бази, необхідність істотних модифікацій в механізмах регулювання, серйозна зміна міри й форми державної участі в інноваційному процесі набуває особливої актуальності.

Результати та їх обговорення

Першим кроком у напрямку поступового запровадження інноваційної політики, формування системи стимулів й механізмів інноваційної моделі розвитку є аналіз існуючого державного регулювання інноваційною діяльністю на основі нормативно-правової законодавчої бази. Напрямок інноваційного розвитку підприємства – це визначений шлях або рух, що базується на впровадженні і реалізації інновацій, які зумовлюють поліпшення кількісних та якісних характеристик діяльності підприємства, забезпечують зміцнення його ринкових позицій та створюють умови для його прогресивного розвитку. Широкомасштабне і комплексне використання напрямів інноваційного розвитку потребує значних фінансових ресурсів [1].

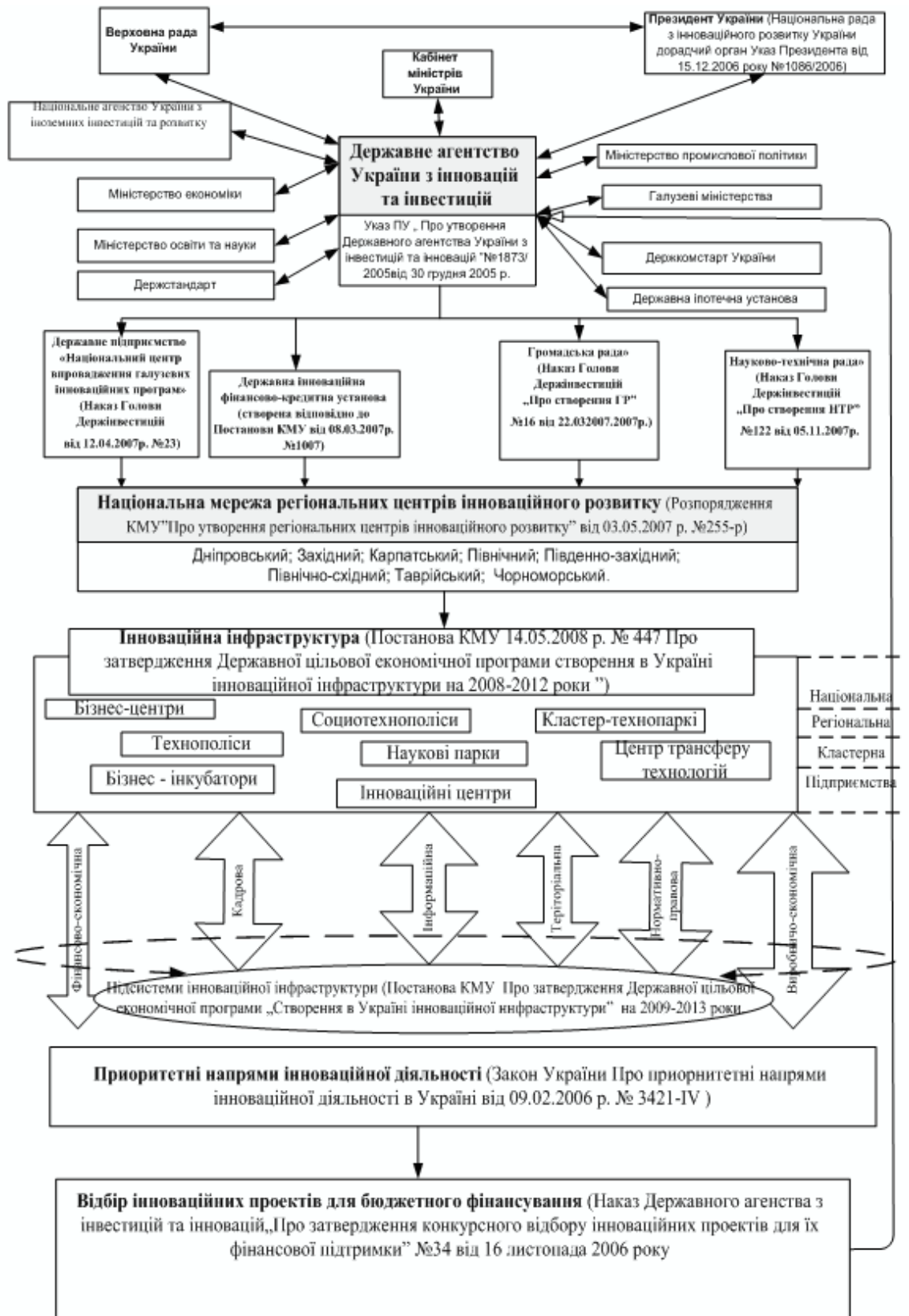
Відповідно до запропоновано рисунку найвищій державний рівень управління інноваційною діяльністю: Президента України, Верховну Раду та Кабінет Міністрів, які створюють й розробляють нормативно-правове й законодавче підґрунтя для інноваційної діяльності в нашій державі [2, 7].

Безпосередньо встановлено що для України на сьогодні існує декілька стратегічно важливих напрямів інноваційної діяльності, а саме:

Таблиця 1 **Пріоритетні напрями інноваційної діяльності**

Джерело	Напрями інноваційної діяльності
Закон України Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні від 09.02.2006 р. № 3421-IV	- модернізація електростанцій, пошук нових та відновлювальних джерел енергії, новітніх ресурсозберігаючих технологій;
	- машинобудування та приладобудування, розвиток металургії;
	нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації;
	- удосконалення хімічних технологій, нових матеріалів, розвиток біотехнологій;
	- високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості; - транспортні системи: будівництво і реконструкція;
	- охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища; - розвиток інноваційної культури суспільства

Джерело: [3].

Взаємодія рівнів державного управління інноваційною діяльністю в Україні

Для досягнення встановлених стратегічно важливих напрямів в Україні діє Державне агентство України з інновацій та інвестицій.

Дане Агентство є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності, роботу якого спрямовує й координує Кабінет Міністрів України. Основними завданнями Держінвестицій є участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері інвестицій та інноваційного розвитку, створення національної інноваційної системи для забезпечення проведення ефективної державної інноваційної політики, а також координація роботи центральних органів виконавчої влади у сфері інвестиційної та інноваційної діяльності.

Ефективна робота даного агентства здійснюється безпосередньо при взаємодії: Міністерство освіти та науки України, Міністерство промислової політики України, Міністерство економіки України, Державна іпотечна установа, Держстандарт, Галузеві міністерства, Держкомстат України, Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку.

Таблиця 2 Функції та складові взаємодії агентства України з інновацій та інвестицій

Складові взаємодії	Функції
Міністерство освіти та науки України	– забезпечує виконання, формування та реалізація інноваційної політики в Україні, запровадження та проведення моніторингу та системи звітності щодо виконання суб'єктами підприємницької діяльності, координація інноваційних процесів, формування науково-технічних програм;
Міністерство промислової політики України	– забезпечує проведення моніторингу розвитку промислового потенціалу з метою формування державної політики щодо пріоритетної підтримки високоукладних галузей промисловості
Міністерство економіки України	– забезпечує інноваційну спрямованість усіх напрямів економічної політики, проведення комплексу заходів у податковій, бюджетній, грошово-кредитній та зовнішньоекономічній сферах;
Державна іпотечна установа	– рефінансує іпотечні кредити банків за рахунок коштів, залучених від розміщення облігацій, рефінансує гривневі кредити, що підпадають під спеціальні стандарти організації;
Держстандарт	– визначає норми та стандарти інноваційної продукції, ліцензування, сертифікація;
Галузеві міністерства	– удосконалюють звітність з НТП, створюють бази даних і знань про НТД, аналізують закордонні аналоги та ринок науково-технічної продукції, проводять комплексний аналіз стану технічного рівня продукції і виробництва, виявляють проблеми інноваційної діяльності галузі, дають оцінку ретроспективних і прогностичних тенденцій розвитку, розробляють стратегії інноваційної діяльності й концепції розвитку окремих галузей і видів діяльності, проводять державну експертизу проектів;
Держкомстат	– створюють та удосконалюють статистичні бази для регулювання інноваційної діяльності
Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку	– забезпечують реалізацію державної політики у сфері сприяння іноземному інвестуванню національної економіки, формують та забезпечують реалізацію державної політики у сфері сприяння іноземному інвестуванню та сприяють реалізації проектів з іноземними інвестиціями, розробляють проекти та цільові плани інвестиційного розвитку територій, дають рекомендації щодо удосконалення нормативно-правової бази з питань іноземного інвестування.

Джерело:[4]

Відповідно до рисунку 1 Державному агентству України з інновацій та інвестицій підпорядковується низка установ, а саме: Державна інноваційна фінансово-кредитна установа, Державне підприємство «Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм», Громадська рада, Науково-технічна рада. Так, Державна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює фінансову підтримку інноваційної діяльності, залучає вітчизняні та іноземні інвестиції, організує відбір та здійснює супроводження інноваційних проектів, контролює цільове використання наданих нею коштів[5].

Поруч з цим, існування Державного підприємства «Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм» дозволяє впроваджувати інноваційні програми та сприяти розвитку інноваційної інфраструктури, всього спектру державних і приватних структур всіх форм власності, що забезпечують розвиток і підтримку всіх стадій інноваційного циклу.

Громадська рада сприяє реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами; забезпечує врахування громадської думки у процесі підготовки та організації виконання рішень Держінвестицій.

Науково-технічна рада створена з метою формування наукових рекомендацій та інших пропозицій щодо науково-технічного та інституційного забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестицій та інноваційної діяльності в Україні, обговорення найважливіших науково-технічних питань діяльності Держінвестицій та визначення заходів щодо підтримки інноваційної діяльності.

В силу вищесказаного саме така структура побудови управління інноваційної діяльності України дозволила створити Національну мережу регіональних центрів інноваційного розвитку. Згідно з цим існує 11 регіональних центрів на території нашої держави, а саме: Дніпровський, Західний, Карпатський, Північний, Південно-західний, Північно-Східний, Таврійський, Чорноморський. Насамперед основним завданням створення такого центру у складі загальнонаціональної мережі є проведення моніторингу інноваційного потенціалу та забезпечення наукової та іншої підтримки, впровадження програм і проектів інноваційного розвитку регіону. Існування в майже в кожному регіоні такого центру дає можливість та сприяє створенню дієвого механізму впровадження інновацій та винаходів в галузях економіки України.

Особливу роль в управлінні інноваційним розвитком відведено інноваційній інфраструктурі. Так, відповідно до чинного законодавства інноваційна інфраструктура - сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні). Інноваційна інфраструктура складається з виробничо-технологічної, фінансово-економічної, нормативно-правової, територіальної та кадрової складової. Таким чином, запропонована державою модель інноваційної інфраструктури слугує утвердженням в Україні інноваційної моделі розвитку – один з найважливіших системних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки та національної безпеки держави [6].

Державне управління інноваційним розвитком не обмежується теоретико-прикладними заходами й написанням нормативно – законодавчої бази, але й Державою передбачено практичні аспекти інноваційного розвитку, тобто процедуру відбору інноваційних проектів. Насамперед процедура відбору інноваційних проектів для бюджетного фінансування здійснюється за встановленими Державою критеріями, а саме: науково-технічними; ринковими; економічними [7]. Інноваційна діяльність в Україні характеризується структурною деформованістю, інституційною неповнотою, неузгодженістю та незбалансованістю технологічних і соціально-ціннісних аспектів. При цьому не ефективні інструменти державної підтримки та стимулювання інноваційної та науково-технічної діяльності, відсутній зв'язок підприємств з фундаментальною наукою. Таким чином, ефективна взаємодія рівнів державного управління інноваційною діяльністю в Україні можлива при злагодженій роботі всіх центральних органів виконавчої влади їх територіальних представників, законоутворюючих органів та своєчасній розробці, прийнятті та впровадженні регуляторних законодавчих актів.

Висновки

При формуванні системи державного регулювання інноваційної діяльності особливого значення набуває низка проблем, які стримують розвиток інноваційних процесів в Україні: відсутність об'єктивної інформації про інноваційний стан підприємницького сектору; нерозвиненість ефективно діючої інноваційної інфраструктури, яка б поєднувала ланки «освіта – наука – виробництво»; відсутність системності у здійснюваних державою заходах щодо реалізації інноваційного потенціалу національної економіки; не відпрацьовані механізми реалізації пріоритетів інноваційного розвитку; відсутність на законодавчому рівні ефективних механізмів комерціалізації результатів завершених науково – технічних розробок та передачі їх до сфери виробництва; державне управління інноваційною діяльністю забезпечується за галузевим принципом; в Україні, як державні так і не державні фінансові інституції орієнтовані, в основному, на підприємства пріоритетних галузей розвитку економіки, для інших підприємств інвестування інновацій дуже слабке; не координованість дій та функцій суб'єктів інноваційної діяльності; в Україні не завершилися процеси перерозподілу власності; відсутні дієві механізми регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; відсутність законодавчого механізму дієвого захисту інтелектуальної власності, а також об'єктивної інформації про наявний інтелектуальний потенціал країни; слабкий розвиток малого та середнього підприємництва як провідника інноваційного продукту до масового виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємства у транзитивній економіці: Монографія/ За аг.ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ВТД «Університетська книга», –2005.– 582 с.
2. Постанова Верховної Ради України №1244-V від 27 червня 2007 року Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації»
3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 16.01.2003 № 433-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – №13. – с.93.
4. Управління інноваціями/ за ред. А.І. Сухорукова. – Київ: «Видавничий дім Комп'ютерпрес», – 2003. – 206 с.
5. Постанова КМУ «Про утворення Національного агентства України з іноземних інвестицій та розвитку» №48 від 28.01.2009 року);
6. Постанова КМУ 14.05.2008 р. № 447 Про затвердження Державної цільової економічної програми створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008–2012 роки.
7. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-ІУ // Відомості Верховної Ради (ВВР). –2002 р. –№ 36. – 266 с.
8. Проблеми становлення інноваційної політики в Україні / Макаренко І.П., Трофимчук О.М., Кузьменко В.П. та ін.; За ред. І.П. Макаренко. – К.: УІДНСіР: Ін-т еволюц. економіки, –2004. – 123 с.

Надійшла 11.11.2009